

NOMINATIV S INFINITIVEM

Infinitiv + jméno v nominativu, které je podmětem infinitivu i řídicího slovesa ve větě hlavní.

Sloveso ve větě hlavní je vždy v pasivu.

SLOVESA VE VĚTĚ HLAVNÍ

Častěji se vyskytuje jen několik sloves:

- slovesa smyslového vnímání: především *vidēre* překl. v pasivu „zdat se“;
- slovesa ústního a písemného projevu, např.: *dīcere* „říkat“, *trādere* „předávat, říkat“, *scrībere* „psát“;
- slovesa vyjadřující myšlení, vědění a intelektuální aktivitu, např.: *putāre* „domnívat se, myslet si“, *existimāre* „domnívat se“, *cēnsere* „myslet si, soudit“, *intellegere* „chápat“, *crēdere* „věřit“.

Nepoužívá se po slovesech vyjadřujících city a po výrazech typu *nōtum est* a *appāret*.

VÝZNAM A PŘEKLAD NOMINATIVU S INFINITIVEM

Příklad:

- souvětí s **vedlejší větou s „že“**; sloveso ve větě hlavní: „neosobní“ překlad „říká se“, „zdá se“, „píše se“, „soudí se“ nebo „panuje domněnka“
Amīcī meī bene labōrāre dīcuntur. „Říká se, že moji přátelé dobře pracují.“
- jednoduchá věty s **„prý“**: u sloves „říkat“ v přítomném čase
Amīcī meī bene labōrāre dīcuntur. „Moji přátelé prý dobře pracují.“

Postup při překladu do češtiny

Při překladu latinské věty, např. *Amīcī meī bene labōrāre dīcuntur*, postupujeme takto:

- vyhledáme určité sloveso (*dīcuntur*) a jeho podmět, který je zároveň podmětem nominativu s infinitivem (*amīcī meī*);
- určité sloveso přeložíme neosobně **„říká se“**;
- překlad věty vedlejší začneme použitím spojky (většinou „že“): „říká se, **že**“;
- latinský nominativ (podmět infinitivní konstrukce i určitého slovesa) *amīcī meī* bude v češtině podmětem věty vedlejší: „říká se, že **moji přátelé**“;
- latinský **infinitiv přezentu** přeložíme určitým **slovesem v přítomném čase**: „říká se, že moji přátelé dobře **pracují**“.

Příklad do češtiny tedy zní: „Říká se, že moji přátelé dobře pracují.“

Pasivní *vidēri* „zdat se“: *Amīcī meī bene labōrāre videntur* „Zdá se, že moji přátelé dobře pracují.“

Pozor!

V latinské větě hlavní tvary všech osob, nejen 3. os. sg., podmět nemusí být vyjádřen (x akuzativ s infinitivem); v české hlavní větě vždy neosobní výraz, příslušná osoba je podmětem věty vedlejší:

sg.	1. os.	dīcor	říká se, že (já)
	2. os.	dīceris	říká se, že (ty)
	3. os.	dīcitur	říká se, že (on, ona, ono)
pl.	1. os.	dīcimur	říká se, že (my)
	2. os.	dīciminī	říká se, že (vy)
	3. os.	dīcuntur	říká se, že (oni, ony, ona)

Postup při překladu do latiny

Při překladu české věty, např. „Říká se, že dívky dobře zpívají“, postupujeme takto:

- ve větě hlavní vyhledáme sloveso v určitém tvaru („říká se“) a podmět věty vedlejší („dívky“), který bude v latině podmětem infinitivu i řídicího slovesa;
- přeložíme podmět: *puellae*;
- přeložíme sloveso věty hlavní tak, aby se shodovalo s podmětem: *puellae dīcuntur*;
- české sloveso věty vedlejší přeložíme infinitivem (zde infinitivem přítomnosti, protože české sloveso je v přítomném čase): *puellae cantāre dīcuntur*;
- doplníme další větné členy: *puellae bene cantāre dīcuntur*.

Překlad do latiny tedy zní: *Puellae bene cantāre dīcuntur*.

Překlad českých vedlejších vět s nevyjádřeným podmětem:

sg.	1. os.	Říká se, že nepracuji.	(já)	Dīcor nōn labōrāre.
	2. os.	Říká se, že nepracuješ.	(ty)	Dīceris nōn labōrāre.
	3. os.	Říká se, že nepracuje.	(on, ona, ono)	Dīcitur nōn labōrāre.
pl.	1. os.	Říká se, že nepracujeme.	(my)	Dīcimur nōn labōrāre.
	2. os.	Říká se, že nepracujete.	(vy)	Dīciminī nōn labōrāre.
	3. os.	Říká se, že nepracují.	(oni, ony, ona)	Dīcuntur nōn labōrāre.

DALŠÍ VĚTNÉ ČLENY VE VAZBĚ NOMINATIVU S INFINITIVEM

Větné členy náležející k nominativu (přívlastky, jmenné části přísudku,...) jsou v nominativu, adjektiva se shodují v rodě a čísle:

<i>Liberī tuī fēlicēs esse videntur.</i>	Zdá se, že tvoje děti jsou šťastné.
<i>Dīcēbāris piger esse.</i>	Říkalo se, že jsi líný.
<i>Dīcēbāris pigra esse.</i>	Říkalo se, že jsi líná.
<i>Dīciminī puchrae esse.</i>	Říká se, že jste krásné (tj. vy ženy).

Ille scrīptor vir bonus esse vidēbātur.

Zdalo se, že onen spisovatel je dobrým člověkem.

Amīcus meus, homō sapientissimus, ab omnibus laudārī dīcitur.

Říká se, že můj přítel, člověk velice moudrý, je všemi chválen.

INFINITIVY VE VAZBĚ NOMINATIVU S INFINITIVEM

Všechny latinské infinitivy, překlad pomocí stejných časů jako u akuzativu s infinitivem.

Shoda ptc. pef. pas. a ptc. fut. akt. s podmětem v nominativu.

infinitiv	prézentu aktiva	Puellae venīre dīcuntur.	Říká se, že dívky přicházejí.
	prézentu pasiva	Puellae laudārī dīcuntur.	Říká se, že dívky jsou chváleny.
	perfekta aktiva	Puellae vēnisse dīcuntur.	Říká se, že dívky přišly.
	perfekta pasiva	Puellae laudātae esse dīcuntur.	Říká se, že dívky byly pochváleny.
	futura aktiva	Puellae ventūrae esse dīcuntur.	Říká se, že dívky přijdou.
	futura pasiva	Puellae laudātum īrī dīcuntur.	Říká se, že dívky budou pochváleny.

Příklady infinitivů po nevyjádřeném podmětu:

<i>Dīcēbāris mox ventūrus esse.</i>	Říkalo se, že brzy přijdeš. (jedná se o muže)
<i>Dīcēbāris mox ventūra esse.</i>	Říkalo se, že brzy přijdeš. (jedná se o ženu)
<i>Vidēmur frūstrā veritī esse.</i>	Zdá se, že jsme se báli nadarmo. (tj. my muži / my muži a ženy)
<i>Vidēmur frūstrā veritae esse.</i>	Zdá se, že jsme se bály nadarmo. (tj. my ženy)

KONSTRUKCE PO SLOVESECH *IUBĚRE* A *VETĀRE*

Slovesa *iubeō, ēre, iussī, iussum* „přikazovat“ a *vetō, āre, vetuī, vetitum* „zakazovat“.

Přikaz a zákaz se vyjadřuje akuzativem s infinitivem (po slovesech *iubēre* a *vetāre* v aktivu) nebo nominativem s infinitivem (po slovesech *iubēre* a *vetāre* v pasivu).

Překlad: infinitiv, vedlejší věta s „aby“; pro překlad pasivních sloves *iubēre* a *vetāre* neosobní tvary stejně jako u ostatních nominativů s infinitivem.

Pomůcka pro překlad do latiny: postupovat podle varianty s vedlejší větou s „aby“; odlišnost od ostatních akuzativů / nominativů s infinitivem: pouze infinitivy přítomny, jinak je postup zcela shodný.

INFINITIVY

Pouze infinitiv přítomny aktiva nebo infinitiv přítomny pasiva.

- **je** vyjádřeno, komu se přikazuje nebo zakazuje > infinitiv přítomny **aktiva**
- **není** vyjádřeno, komu se přikazuje nebo zakazuje > infinitiv přítomny **pasiva**

Pro výběr infinitivu není rozhodující, zda je osoba, které se přikazuje, v akuzativu nebo nominativu.

Je vyjádřeno, komu se přikazuje / zakazuje

<i>Magister vetat discipulōs cantāre.</i>	Učitel zakazuje žákům zpívat. Učitel zakazuje žákům, aby zpívali. Učitel zakazuje, aby žáci zpívali.
<i>Iussimus filium librōs legere.</i>	Přikázali jsme synovi číst knihy. Přikázali jsme synovi, aby četl knihy. Přikázali jsme, aby syn četl knihy.
<i>Discipulī ā magistrō cantāre vetantur.</i>	Žákům je učitelem zakazováno zpívat. Žákům je učitelem zakazováno, aby zpívali. Učitelem je zakazováno, aby žáci zpívali.
<i>Filius iussus est librōs legere.</i>	Synovi bylo přikázáno číst knihy. Synovi bylo přikázáno, aby četl knihy. Bylo přikázáno, aby syn četl knihy. Synovi se přikázalo číst knihy.

Není vyjádřeno, komu se přikazuje / zakazuje

<i>Magister vetat cantārī.</i>	Učitel zakazuje zpívat. Učitel zakazuje, aby se zpívalo.
<i>Iussimus librōs legī.</i>	Přikázali jsme číst knihy. Přikázali jsme, aby knihy byly čteny / se četly knihy.
<i>Cantārī vetātur.</i>	Zakazuje se zpívat. Je zakazováno, aby se zpívalo. Zakazuje se, aby se zpívalo.
<i>Cantārī ā magistrō iussum est.</i>	Od učitele bylo přikázáno zpívat. Od učitele bylo přikázáno, aby se zpívalo.

Nevyjádřené podmínky u pasivního *iubēre* a *vetāre*

Pozor! Tyto případy patří mezi vazby s vyjádřením osoby, které se přikazuje / zakazuje, a proto po nich následuje **infinitiv přezentu aktiva**.

sg.	1. os.	Vetor cantāre.	Zakazuje se mi zpívat. / Zakazuje se, abych (já) zpíval.
	2. os.	Vetāris cantāre.	Zakazuje se ti zpívat. / Zakazuje se, abys (ty) zpíval.
	3. os.	Vetātur cantāre.	Zakazuje se mu / jí zpívat. / Zakazuje se, aby (on, ona) zpíval, -a .
pl.	1. os.	Vetāmur cantāre.	Zakazuje se nám zpívat. / Zakazuje se, abychom (my) zpívali.
	2. os.	Vetāminī cantāre.	Zakazuje se vám zpívat. / Zakazuje se, abyste (vy) zpívali.
	3. os.	Vetantur cantāre.	Zakazuje se jim zpívat. / Zakazuje se, aby (oni, ony) zpívali, -y .

Je-li sloveso *iubēre/vetāre* v jiném čase než v přezentu, konstrukce se tvoří stejným způsobem, např.:

Iussus sum cantāre.

Bylo **mi** přikázáno zpívat. Bylo přikázáno, **abych** zpíval.

Iussa sum cantāre.

Bylo **mi** přikázáno zpívat. Bylo přikázáno, **abych** zpívala.

Iussī sumus cantāre.

Bylo **nám** přikázáno zpívat. Bylo přikázáno, **abychom** zpívali.

Iussae sumus cantāre.

Bylo **nám** přikázáno zpívat. Bylo přikázáno, **abychom** zpívaly.

Podměty u pasivního *iubēre* a *vetāre*, které nejsou osobami

Tyto podmínky nevyjadřují osobu, které se zakazuje nebo přikazuje, a proto po nich následuje **infinitiv přezentu pasiva**.

<i>Librī legī iubentur.</i>	Přikazuje se číst knihy. Přikazuje se, aby knihy byly čteny. Přikazuje se, aby se četly knihy.
<i>Oppida ā cōnsule dēfendī iussa sunt.</i>	Od konzula bylo přikázáno bránit města. Od konzula bylo přikázáno, aby města byla bráněna.